

ENGELLİ BİREYLER İLE İLETİŞİM

İLETİŞİM NEDİR?

İletilmek istenen bilginin hem gönderici hem de alıcı tarafından anlaşıldığı ortamda bilginin bir göndericiden bir alıcıya aktarılma sürecidir. Organizmaların çeşitli yöntemlerle bilgi alışverişi yapmalarına olanak tanıyan bir süreçtir.

ENGELLİ BİREYLER İLE İLETİŞİM

ÖZEL DURUMLARI OLAN ENGELLİ BİREYLER İLE YAPILACAK OLAN “İLETİŞİM” STANDART İLETİŞİM BECERİLERİNİN BİRAZ DAHA FAZLASIDIR. ENGELLİ BİREYLER İLE YAPILACAK OLAN İLETİŞİDE “EMPATİ” ÇOK ÖNEMLİDİR.

ENGEL T  RLER  

Zihinsel **engelli**,
işitme **engelli**,
görme **engelli**,
ortopedik **engelli**, dil ve
konuřma **engelli**, ruhsal ve
duygusal hastalığı olanlar,
süreğen hastalıklı, dikkat
eksiklięi ve hiperaktivite
bozukluğu olanlar olarak
sekiz gruba ayrılmaktadır.

DİKKAT EDİLMESİ GEREKEN KONULAR -1

1. Diğer insanlara nasıl davranıyorsanız engelli bireye de öyle davranın.

Engelli birey ile iletişimde temel kıstas, engelli bireyi kendine özgü kişiliğe sahip, kendi kararlarını kendisi verebilen biri olarak görmektir. Onlar yalnızca özel durumlarından dolayı farklı ihtiyaçları olan insanlardır ve iletişim sırasında dikkat edilmesi gereken bazı konular vardır. Bu ihtiyaçlar dışında diğer tüm insanlar gibi saygı görmek, dikkate alınmak isterler.

Bu nedenle iletişim sırasında diğer insanlara nasıl davranıyorsanız engelli bireye de öyle davranın. Durumları nedeni ile gösterilen aşırı ilgi ya da görmezden gelme, onları olumsuz etkiler.

2. Yardım Etmeden Önce İzin İsteyin

Bir insanın engelli olması, mutlaka yardıma ihtiyacı olduğu anlamına gelmez. Şartlar uygun olduğunda engelli bireyler kendi işlerini kendileri yapabilirler. Ancak engelli bireyin yardıma ihtiyacı olduğuna eminseniz yardım etmeyi teklif edin.

3. Fiziksel Temas Konusunda Dikkatli Olun

Bazı engelli bireyler denge için kollarından destek alırlar. Onları kollarından kavramak (amacınız yardım etmek olsa bile) dengelerini bozabilir. Engelli bireyin başına, tekerlekli sandalyesine, koltuk değneklerine dokunmamaya özen gösterin. Engelli bireyler, kullandıkları yardımcı araçları kendilerinin bir parçası olarak görürler. Yardım ederken engelli bireyden sizi yönlendirmesini isteyin.

DİKKAT EDİLMESİ GEREKEN KONULAR -2

4-Konuşurken engelli bireye yönlenin.

Daima engelli bireye yönelerek konuşun. Ona eşlik eden kişiye, yardımcısına ya da işaret dili tercümanına değil, özürlü bireye bakarak konuşun.

5-Kelimeleri özenle seçin.

Engelli birey bir engel grubunun temsilcisi gibi değil, kendine özgü karakteri ve kişiliği olan bir birey olarak görülmelidir. Bu nedenle engeli ile ilgili konuşurken kullandığınız ifadeler de seçici olun. Acıma, küçümseme içeren ifadeler kullanmayın. Ancak çoğu engelli birey, samimi ve uygun şekilde sorulduğunda engeli ilgili soru sorulmasından rahatsız olmaz.

6-Dikkatle Dinleyin.

Bazı engelli bireylerin söylediklerini anlamanız zaman alabilir. Kendilerini ifade etmeleri için bekleyin. Engelli bireyin söylediklerini anlamadığınızda anlamış gibi davranmayın, söylediklerini yinelemesini isteyin.

7-Önyargıyla yaklaşmayın.

Engelli bireyler neyi yapıp yapamayacaklarına en iyi kendileri karar verebilirler. Herhangi bir faaliyete katılıp katılamayacakları konusunda onlar adına karar vermeyin. Onların sınırlarını siz belirlemeyin.

GÖRME ENGELLİLER - 1

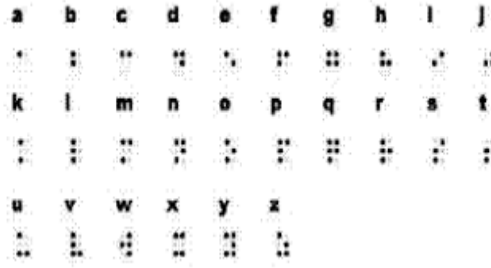
- ✓ Tek veya iki gözünde tam veya kısmi görme kaybı veya bozukluğu olanların yanı sıra, görme kaybıyla birlikte göz protezi kullananlar, renk körlüğü, gece körlüğü olanlar da bu gruba girer.
- ✓ Bağımsız hareket etme eğitimi almış bir görme engelli, sokakta nasıl hareket edeceğini bilir ve yardıma ihtiyaç duymayabilir. İhtiyaç duyduklarını fark ettiğinizde yardım teklif edin.
- ✓ Görme engelli bir bireyle iletişime geçmeden önce kendinizi tanıtın. Grup içindeyseniz onu gruptaki diğer kişilerle tanıştırın.
- ✓ Görme engelliler kollarından destek alırlar. Kol kola girmeniz gerekiyorsa siz onun koluna girmeyin, kolunuza girmesini teklif edin.

GÖRME ENGELLİLER - 2

- ✓ Az gören biri büyük puntolarla yazılmış yazıları okuyabilir. Bu kişilerin rahat okuyabilmeleri için satırların aralık olması, uygun bir zemin üzerine kolay okunabilir yazı karakterlerinin kullanılması önemlidir. Tabela ve işaretlerde birbirine zıt renkler kullanılmalıdır. Örneğin az görenler için siyah zemin üzerinde beyaz harfler kullanılması uygundur.
- ✓ İyi ışıklandırma önemlidir, ancak çok parlak ışık da kullanılmamalıdır.
- ✓ Eğer işyeri sahibiyseniz, işyerinde yaptığınız fiziksel değişikliklerle ilgili olarak görme engelli çalışanlarınızı ve müşterilerinizi bilgilendirin.
- ✓ Görme engelli bireyin hızına uyum sağlayın ve yol göstermek amacıyla bir adım önünden yürüyün. Böylece görme engelli kişi, gören kişinin bedenindeki değişiklikleri fark ederek rahatça yürüyebilir. Yürürken önünüze çıkan merdiven, çukur gibi engeller karşısında uyarın. Yön tarif ediyorsanız “şuradaki”, “ötedeki”, “yandaki” gibi ifadeler yerine “sağındaki”, “solundaki” gibi ifadeler kullanın.

GÖRME ENGELLİLER - 3

- ✓ Görme engelli birini ortamda yalnız bırakacaksanız önce bunu ona söyleyin ve çıkışın nerede olduğunu tarif edin. Duvar, masa gibi dokunabileceği bir şeyin yanında bırakın. Odanın ortasında bırakmanız onu zor durumda bırakacaktır.
- ✓ Görme engelli kişinin bastonuna dokunmayın. Kişi bastonu yere bırakırsa bastonun yerini değiştirmeyin. Değiştirirseniz bunu ona söyleyin.
- ✓ Görme engelli müşterilere, restoran menüleri, duyurular gibi yazılı metinleri okumaları konusunda yardımcı olun
- ✓ Görme engelli birine yemek servisi yaptığınızda tabakta hangi yiyeceklerin nerede bulunduğunu söyleyin. Tabakta yenilmeyecek malzemeler bulundurmayın.

İŞİTME ENGELLİLER - 1

- ✓ İşitme engelliler ve işitme güçlüğü çekenler, tek veya iki kulağında tam veya kısmi işitme kaybı olan kişilerdir. İşitme cihazı kullananlar da bu gruba girmektedir.
- ✓ İşitme engelli ya da işitme güçlüğü çeken biriyle konuşmaya başlarken, kendisiyle konuştuğunuzu fark etmesini sağlayın. Duruma göre elinizle işaret edebilir ya da kişinin omzuna dokunabilirsiniz.
- ✓ İşitme özürlü kişinin işaret diliyle mi, jestle mi, yazılı ya da sözlü olarak mı anlaşmayı tercih ettiğini anlamaya çalışın. İşitme engelli kişinin konuşmasını anlamakta güçlük çekiyorsanız bunu ona bildirin.

- ✓ Uzun ve karmaşık konuşmalar gerektiren durumlarda (iş görüşmesi, doktor muayenesi ya da hukuki görüşmeler gibi) bir işaret dili tercümanı kullanmak gerekir. Daha basit diyaloglarda yazıyla anlamak yeterli olabilir.
- ✓ İşitme engelli kişiyle işaret dili tercümanı aracılığıyla konuşuyorsanız, işitme engelli kişiye bakarak konusun ve onunla göz teması kurun. Kişiyi tercümanı aracılığıyla soru sormaktansa ("Ayşe Hanım ne ister?" gibi), soruyu doğrudan kendisine yöneltin ("Ne istersiniz?" gibi).

İŞİTME ENGELLİLER - 2

- ✓ Sessiz ve iyi aydınlatılmış bir oda, etkili iletişim için idealdir. Pencere gibi bir ışık kaynağının önündeyseniz ve sırtınız ışık kaynağına dönükse, ışık karşınızdaki insanın gözünü kamaştırabilir ve dudaklarınızı okumaya çalışan engellinin yüzünüzü seçmesini zorlaştırabilir.
- ✓ Kişinin anlamadığı cümleleri tekrarlamak yerine, söylemek istediğinizi farklı şekilde ifade etmeyi deneyin. Açık, anlaşılır kelimelerle, yavaşça konuşun. Böylece az duyan engelliler dudaklarınızı okuyabilirler. Bu nedenle konuşurken sakız çiğnemeyin, sigara içmeyin ya da elinizle ağzınızı kapatmayın.

- ✓ İşitme engelli ya da işitme güçlüğü çeken birine bağırarak konuşmanıza gerek yoktur. İşitme cihazı kullanıyorsa, normal ses düzeyiniz sizi duyması için yeterli olacaktır. Bağırmanız rahatsızlığa sebep olabilir.
- ✓ İşitme engelliler için konferans salonlarının ön sıralarından yer ayırın. Salonun ışıklandırmasının iyi olmasına dikkat edin. Jest ve mimikler, işitme engellilerinin mesajları doğru algılamaları açısından önemlidir.

BEDENSEL/ORTOPEDİK ENGELLİLER -1

- ✓ Tekerli sandalye kullananlar farklı engel derecelerine ve kabiliyetlere sahiptirler. Tekerlekli sandalye kullanan bireylerin kişisel alanına saygı gösterin.
Örneğin; üzerlerine doğru eğilerek diğer bir kişiyle tokalaşmayın, giysilerinizi üzerlerine bırakarak tutmalarını istemeyin, sandalyelerindeki masaya yiyecek, içecek... vb bırakmayın.
- ✓ Tekerlekli sandalye kullanan engelli bireye, izin almadan yardım etmeyin. Eğer izin almadan ya da onun yönlendirmeleri olmadan yardım ederseniz, sandalyeden düşmesine sebep olabilirsiniz. Şayet engelli birey başka bir engelinden dolayı konuşamıyorsa, kaldırım, merdiven gibi tümseklere çıkarırken ya da yokuş aşağı indirirken sandalyenin ön tekerleklerini yukarı kaldırın. Böylece kişi düşmeyecektir.
- ✓ Tekerlekli sandalyeli bireylerin kullanmaları muhtemel araç gereçleri ulaşabilecekleri yerlere yerleştirin. Dolaştıkları yollar üzerinde onları engelleyecek eşyaları bırakmayın.

BEDENSEL/ORTOPEDİK ENGELLİLER - 2

- ✓ Tekerlekli sandalye kullanan birey ile konuşurken sandalyenizi onunkiyile aynı seviyeye getirin. Eğer bu mümkün değilse biraz mesafe bırakarak göz kontağı kurulabilecek bir noktaya gelin. Masa başında görüşme yapıyorsanız ve masa çok yüksekse ya da engelli bireyin alışveriş yaptığı tezgâh çok yüksekse onun yanına gidin.

- ✓ Binalarda tekerlekli sandalye kullanıcıları için hazırlanmış yol ve rampalara bu bireyleri yönlendirmek üzere işaretler konmalıdır. Gerekğinde kendilerine bu konuda yol gösteriniz.
- ✓ Koltuk değneği kullananlara yardım etmeye çalışırken kollarından tutmayın. Dengelerini kaybetmelerine sebep olabilirsiniz.
- ✓ Hareket zorluğu çeken kişiye oturacağı yeri gösterirken, sandalyenin tutacak yeri olmasına ve yüksek olmamasına dikkat edin.
- ✓ Yerler yıkandığında ya da silindiğinde zemin kayganlaşacağından, hareket zorluğu olan kişiler düşebilirler. Bu konuda uyarılmalıdırlar. Ayrıca karlı ve yağmurlu günlerde yerleri kuru tutmak için özen gösterilmelidir.

ÖNEMLİ NOTLAR

- ✓ İlk Yardım eğitiminiz yoksa “kesinlikle engelli bireyin engeli ile yaşadığı anlık sorunlara” müdahale etmeyiniz.
- ✓ Engellilerin hayatında yaşayacakları sorunları “İnsani bir görev olarak benimseyip bilgilenme” konularında hassas düşüncede olmalısınız.
- ✓ Engellilerin günlük hayatlarını kolaylaştırmak için yapılan “kolaylaştırıcı materyallerin” bozulmuş olduğunu, üzerinde farklı işlem yapıldığını vb konuları gördüğünüzde “duyarlı bir vatandaş” olarak ilgili kişi/birimlere bildiriniz.
- ✓ Hiç bir engelli kendi isteğiyle engelli olmamıştır. Hepimizde engelli adayız, bu nedenle dönemsel olarak onlar için yapılan etkinlik, yardım kampanyaları vb. uygulamaların içinde olarak ruhen ve beynen kendinizi motive ediniz.

HADI ŐİMDİ BİZDE BİR ENGELLİYE EL UZATALIM, MUTLU EDİP MUTLU OLALIM

Sadece 10 - 16 mayıs engelliler haftasında
değil tüm yaşam boyunca engelsiz bir hayat !

